

30

Močni

BARON RAVBAR.

Povest iz slovenske zgodovine.

Spisal P. H.

V Ljubljani 1869.

Na prodaj in v založbi pri Janezu Giontini-ju.

650 703947

INOM

poseb
časih,
je njih
mirnih
krat p
R
je piše
Ingo
so se
viti, t
stoletja
viga v
poleg
niki in

204313197

Plemenita rodovina

Ravbarjev.

1.

Med plemenitimi rodovinami slovenske zemlje so baroni Ravbarji posebno dolgo sloveli. V nepokojnih časih, posebno ob turških vojskah, se je njihovo ime dostikrat klicalo; in v mirnih dnevih je njihovo djanje mnogokrat pomagalo domovini v prid.

Rod plemenitih Ravbarjev se neke piše iz tistega časa, ko je vojvoda Ingo posebno šego vpeljal, po kateri so se novi koroški vojvodi imeli staviti, to je bilo proti koncu osmega stoletja. Med tem namreč, ko so noviga vojvoda stavili na širocem polji poleg Gospé svete, so trije plemenitniki imeli posebne pravice dovoljene.

Eden namreč je smel povsod kositi, drugi povsod požigati, tretji povsod ropati, kjer se mu je zdelo, razun če se mu je kdo odkupil. Tista rodovina tedaj, ki je imela pravico ropati, je od tod po nemški besedi ohranila ime Ravbarjev.

2.

Iz koroške strani so se Ravbarji pozneje razširili na Kranjsko in Štajersko, in še dalje. Leta 1433 je Friderik Ravbar od Hermana, grofa celjskega, prejel grad Kravjek, ki je na Kerko, v višenjskem kantonu, v faro. Nekaj časa po tem je Juri Ravbar kupil krumpersko grajšino, ki je v Dob, v berdskem kantonu, v faro. Na Štajerskem so plemeniti Ravbarji v posestvi imeli grajšini Plankenstein in Thalberg, v marburskem okrogu. V Gradcu so imeli veliko hišo, ki je bila dolgo časa imenovana Ravbarjev dvor (Rauberhof); na njenem mestu zdaj stoji narodni štajerski muzej, ki se po svojem utemeljitelju imenuje Jo-

anneum. Pa Ravbarjeve ulice (Raubergasse), kjer je stalo pohištvo nekdanjih Ravbarjev, še sedanje dni niso pozabljene.

3.

Ravbarje, ki so si nabrali mnogo zaslug za domovino in cesarja, je cesar Maksimilijan I. l. 1516 povzdignil med barone; poprej so se namreč šteli med viteze, Leonard in Nikolaj Ravbar sta prva poslavljeni bila z višjim imenom. Andrej Eberard Ravbar je krog l. 1560 pomnožil posestvo s petroneljsko grajšino, na meji med Avstrijskim in Ogerskim. Vid Kristjan Ravbar se je l. 1675 preselil na Nemce v mesto nirembersko; ondi je za se in za svojo posebno rodovino pridobil grajšinici, Steinbach in Reichenbach imenovane; njegovi mlajši so se obderžali do l. 1780. Na Štajerskem je rodovina baronov Ravbarjev l. 1809 izmerla s Ksaverjem Ravbarjem, ki je bil v višji vojaški službi. Na Kranjskem je živel še dalje baron Ludovik Ravbar, ki je bil

l. 1809 farnik in dekan v Idrii, l. 1820 pa korar v Olomucu na Moravskem.

4.

Kar se tiče posebnih del in visocih služeb, ki so jih opravljali Ravbarji, je med drugim to. L. 1473 je bil Nikolaj Ravbar poglavar v Terstu. Za njim je bil Kašpar Ravbar, kterega je bil Maligrad pri Planini, tudi teržaški poglavar; letá je zmogel zna-nega Erazma izpred Jame, ki se je bil uperl zoper cesarja, in se je prederzno obnašal v svojem skritem, ne lahko zmaganem gradu. L. 1510 se nahaja zopet drugi Nikolaj Ravbar, enako tudi poglavar v Terstu. Baron Krištof Ravbar, ki se je podal v duhovski stan, je bil Ljubljanski škof od l. 1493 do 1536; on je bil tudi mnogo let deželni poglavar za notranjo Avstrijo v Gradcu; ravno tisti se nahaja med možmi, ki so si prizadevali za obdelovanje iderskih rudnikov. V tem času je bil tudi Leonard Ravbar dvorni maršal pri cesarju Maksimili-

janu I. Pozneje se Anže Friderik Ravbar l. 1626 nahaja kot predsednik kranjskih stanov.

5.

Tudi v vojaških službah in v slavnih bojih, zlasti v turških vojskah, so se skazovali viteški Ravbarji. V bitvi pri Radgoni l. 1418, kjer je štajerski nadvojvoda Ernest, s priimkom Zelezni, Turke hudo natolkel, se bere med stotniki Godofrid Ravbar, ki je ondi tudi našel slavno smert. Posebno častit spomin si je pridobil Adam Ravbar, glavar težkih konjikov, ki je bil z Andrejem turjaškim l. 1593 pod Siskom; njemu gré namreč tudi veliko slave zato, da je bil ondi Hasan, turški baša, premagan. Stara pesem govori, kakošen sklep so Ljubljčané storili zastran Adama Ravbarja, ki je stanóval na Krumperku :

Hitro si pomoč išimo,
Gospod Ravbarju pišimo;
Vé in zna on vojsko vodit,
Pred vojaki spredaj hodit.

Še v poslednji turški vojski pod cesarjem Jožefom II. l. 1789, ko je vojvoda Lavdon stal pod Belim gradom, je bil ravno stotnik Ksaver Ravbar, ki je pri naskoku prvi zasadi cesarsko bandero verh terdnega ozidja.

Močni Andrej Eberard Ravbar.

6.

Naj bolj zmed vse Ravbarjeve rodovine pa je slovel baron Andrej Eberard Ravbar; on je bil v sredi šestnajstega stoletja prav za prav pervak med vsem avstrijskim plemstvom. Naš slavni zgodovinar Valvazor ga primerja izraeljskemu Samsonu; drugi so ga v versto devali z greškim Herkulom. Velikan je bil, ki je bil čez tri vatre na velikost. Močan je bil čudovito. Nove podkove je lomil, kot bi si igral; po centu teške kamne je z lahkoto daleč metal; nasprotnika na konji je bil v stanu presekat od glave do sedla čez pol. Posebno velika pa je bila njegova brada.

Rad jo je nosil razčesano, da je ferčala pred njim, kot bandero. Spletena mu je segala do stopal, in se je še nazaj zavijala do pasa. Pri Valvazorji se ta mož nahaja zrisan pri popisu grada Kravjeka (Weineck).

7.

Ta posebni mož je bil iz mladega tovarš in ljubljeneec cesarju Maksimilijanu II. S cesarjevega dvora se ni smel umakniti; tudi v ptuje dežele je spremljal svojega gospoda, in tisti si je za veliko štel, da je imel tacega močnega varha seboj. Z njim je tudi hodil na viteške igre ali turnire; vsacega viteza je bilo groza pred takim velikanom, ki je ko tresk vsacega nasprotnika poderl v prah. Ravno tako je bil v vojski vedno na strani svojemu cesarskemu prijatlu; mnogokrat mu je otel življenje. On namreč ni bil samo močan, temuč tudi posebno hraber in serčan.

Cesar je baronu Ravbarju s tem skazal svojo zadovoljnost, da ga je imenoval dvornega svetovalca v vojs-

kinih rečeh. Drugod je sploh vse ljudsto v njega obračalo svoje oči, in se je nad njim razgledovalo, kakor nad čudom svojega časa. Tudi po daljnih krajih se je razširil slovesnost Ravbarjeve velikosti in moči, in ptujci so potovali na cesarski dvor, gledat junaškega korenjaka.

8.

Neki pot je cesar obiskal svojega brata, nadvojvoda Karola, v Gradcu. Baron Ravbar je šel vesel za svojim gospodom; tu je namreč zamogel obiskati svojo domovino, lepo štajersko zemljo, tudi pogledati svoja posestva, Ravbarjev dvor v mestu, in grajšino talbersko zunaj mesta. Nemškega vladarja je njegov blagi brat tudi častno sprejemal in gostil; vsaki dan so sledile nove slovesnosti in veselice. Nadvojvodov grad je bil poln radostnega šuma in hruma; in hrabri vitez je mogel biti v pričo pri vseh teh slovesnostih.

Tukaj se je pa tudi natekla priložnost, da je baron Ravbar pokazal svojo hrabro moč. Takrat je bil namreč

v Gradcu tudi keršen Jud, ki je bil neznano velik in močan. Hvalil se je tisti, da je izmed Samsonovih mlajšev; in dostikrat je ljudstvo zavzeto gledalo kako poskušnjo njegove nenavadne moči. Ta velikan je slišal, da med cesarjevimi spremljevalci je tudi vitez silno močan tedaj se je zaničevaje glasil, da mu bo le igrača premagati štajerskiga Herkula; kmalo je šel tudi dalje v svoji prederznosti.

9.

Ko je bil nekiga dné cesar s svojimi velikaši pri mizi v nadvojvodovem gradu, pride tisti keršeni Jud v obednico, in pokliče derzno barona Ravbarja na boj s pestjo. Ta je bil razserden nad derznostjo svojega nasprotnika, verh tega pa si je po duhu tistega časa tudi v nečast štel, če bi tega poklica ne bil sprejel; in nagloma se je obednica spremenila v boriše. Vadjlje so prinesli, in bojevavca sta jih vergla, da bi poskusila, kateri naj prvi udari svojega nasprotnika. Vadjljanje da Judu prvo

pravico. Jud udari tedaj barona Ravbarja tako močno in hudo, da se je tisti v omedlevici zvernil na tla, in da so ga kot bolnega mogli nesti v njegovo stanovališče.

Osem dni je minulo, preden je baron Ravbar okreval, in si zopet opomogel. Odločijo uro in dan, kdaj bo on Judu dal poskusiti svojo krepko roko. Zbrali so se s cesarjem in nadvojvodom vsi dvorniki, da bi gledali novi boj. Komaj pa baron Ravbar ugleda svojega prederznega nasprotnika, ki je imel tudi bolj dolgo brado, plane jeze unet nad tistega, ovije njegovo brado dvakrat okoli levice, ter ga z desnico tako silno udari prek glave, da mu brada in čelust Judova ostane v roki. Nesrečni Jud je po tem kmalo mogel umreti, in tako plačati svojo prederznost. Taki boji pač ne kažejo nobene miloserčnosti, tudi se ne strinjajo s keršanskim duhom; pa tisti časi so bili bolj sirovi, verh tega po vednih vojskah manj občutni za milega duha keršanske vére.

10.

Drugačen boj je baron Ravbar drugi pot imel na Dunaji; tisti boj pa ni bil kervav, marveč smešen, in je za hrabrega viteza imel prav prijeten iztek. Na cesarskem dvoru je bila med drugim blagorodnim ženstvom tudi zala gospodičina, Helena po imenu, ki je bila deloma v rodu s cesarsko hišo. Marsikteri plemeniti gospod je svoje oko obračal po taki nevesti, ter bi jo bil rad po sreči snubil. Kazala se je, da bi baron Ravbar utegnil biti blažen ženin; njegovo junaštvo mu je namreč naklonilo serce zale gospodičine, in tudi cesar mu je bil prijazen v tej reči. Kar se prikaže snubač iz daljave, plemenit Španjol, ki je žugal Ravbarja prekociti.

11.

Samo na sebi ni bilo lahko razsoditi, kateremu med snubačema bi se predstvo dalo. Oba sta bila iz blage rodovine, oba tudi velika in močna;

zakaj tudi španjski velikaš se je bil v stanu meriti s štajerskim Herkulom; tudi je Španjol zamogel skazati obilno bogastva in posestva. Po šegi tistega časa se je zdelo, da se morata snubača med seboj poskusiti, kateri bo družega premagal. Cesar Maksimilijan, ki je bil rad vesele volje, tedaj svojemu dvoru hoče posebno radost napraviti. Nasprotna snubača se po takem snideta v pričo cesarja; pa tisti jima da svojo voljo na znanje, da boj za nevesto ne smé biti kervav, ne s sulico, ne z mečem poskušen. Prinesejo tedaj dve velike vreči, ali dva velika žaklja; in cesarjev glas je bil ta: Kteri ho svojega nasprotnika spravil v vrečo, tisti bo dobil zalo nevesto. Oba sta radostno sprejela to odločbo, ter se cesarju poklonila; vsakteri se je namreč zanašal na svojo moč, ter je upal zmagati svojega naspretnika.

12.

Dan, ki je bil za posebni boj namenjen, tedaj pride; komaj solnce izide,

se je že velika množica zbrala pred borišem, ki je bilo z ograjo obdano. Ko ura devet odbije, se prikaže presvetli cesar v bogati opravi, na njegovi strani pa zala nevesta, prav izbrano oblečena, z zlatom in biseri okinčana; tudi nadvojvoda, cesarjev brat, je v pričo, in vsi cesarski dvorniki, tudi visoke gospé in gospodičine. Cesar se vsede z nadvojvodom, v sredi med njima pa je mesto imela zala nevesta.

Klicaj se oglasi, ter da znamenje; na to stopita bojevavca na boriše. Nista imela ne oklepov, ne čelade, ne mečev, ampak vsak le svojo vrečo, ali svoj žakelj. Čavaj udari trikrat z verbovko po sulici; ko tretjič udari, se bejzačne.

13.

Serdito si planeta nasprotnika križem nasproti; primeta se s krepkimi pestmi, se sučeta, vijeta, obračata na vse strani, vsakteri iše zopernika presiliti. Zemlja se nekakošno trese po cebanjem njuninih nog, pesek in prah gré kviško okoli njiju. Nad obema

ste se kazali podobi moške sile in moči. Pa dolgo je zinaga kot na vislici med obema korenjakoma; pot jima lije z obraza, močno jima žile bijejo, in hudo si pihata nasproti.

Zdaj stopita nekoliko stopinj narazen, da se oddahneta, in si nove moči naberata. V tisti priči pogleda baron Ravbar v lepo nevesto; serce se mu uname, moč mu poraste, žile se mu napnejo. Urno plane nad nasprotnika; krepko ga prime, vzdigne ga kviško, ter ga verže s silo na tla, da se zemlja potrese. Naglo mu po tem potegne vrečo čez glavo, čez rami, čez zivot; ko bi trenil ste tudi nogi v vreči. Zdaj vzdigne posiljenega Španjola, ter ga nese in položi pred cesarja, nadvojvoda in nevesto. Trobente zadonijo, pavke zabobuijo, ljudstvo veselo zakriči, in klicaj se oglasi: Zmagal je baron Ravbar, njegova je nevesta!

14.

Cesar Maksimilijan stopi tedaj z visocega sedeža, poljubi srečnega zma-

gavca, ter mu posmehljaje zroči drago nevesto. Španjol osramoten pa se naglo izmakne, odtegne, in ni duha ne sluha več za njim. Veselo se je obhajala po tem poroka, in mnoge dni je terpela ženitnina med hrumom in šumom, med petjem in glasbo.

Radosten in srečen zakon je nekaj časa baron Ravbar preživel s svojo ljubeznjivo Heleno. V eni reči pa se mu niso spolnile vošila; otroci mu niso bili dani iz tega zakona. Verh tega je tudi smert kmalo ločila prijazno zvezo, ker je zala Helena zgodaj mogla iti v grob. Dolgo časa viteški junak ni mogel pozabiti teške zgube.

15.

Čez nekaj časa je cesar baronu Ravbarju ponudil drugo nevesto, gospodičino s cesarskega dvora, Uršulo Čilakovo po imenu. Tista je bila hči ogerskega plemenitnika, pa je v turški vojski ostala sirota; in cesar je tedaj hotel njeni oče in oskerbnik biti.

S to novo družnico je baron Ravbar zdaj preživel zadosti prijetne dni; in kar mu je manjkalo v prvem zakonu, mu je bilo obilno dodano v drugi zvezi. Štirikrat mu je njegova Uršula dala dvojčke, namreč enega sina, ki je bil tudi Andrej Eberard imenovan, in sedem hčer, ki so se razun ene pomožile v razne plemenite hiše. Pravijo, da je cesar Maksimilijan svojega prijatla, barona Ravbarja, neki pot obiskal na njegovem gradu; in tisti mu je prijezdil naproti z osmerimi svojimi dvojčki, ter ga je sprejel po spodobnosti.

16.

Vender, kolikor močan je bil baron Ravbar in nepremagan, presilila in premagala ga je v zadnje grenka smert. Umerl je, 68 let star, na svojem gradu v Petronelu, kateri kraj stoji med Dunajem in Požunom, blizo Donave. Ondi je pokopan v farni cerkvi, in še današnji čas se kaže njegov grob iz kamna izsekan, z njegovo podobo in njegovim erbom. Preden so ga v grob djali,

so mu njegovi podedniki vzeli del
brade, kolikor se je namreč od nog
nazaj dala zavihati proti životu. Po-
dobe njegove z dolgo brado pa se
nahajajo semtertje; takošna je pridjana
tudi tem bukvicam.

Pri Jane

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

GS

0 703 947

201313197

COBISS o

Ahasver, več

Bojték, ali pr

Čndopolna p

Mit Titelb

Dve igri za s

Sisku. 2. S

1850. 15

Erasem iz Ja

Hildegardia, svelizhana; dvakrat po nedolshnim v smert obso-
jena zesariza. 12 kr.

Kerški raki za kratek čas. 8 kr.

Kmetiza in grofinja Griselda. Lep isgled poterpeshljivosti in
ponishnosti vsim shenam. 10 kr.

Kratkočasne igre s kvartami, številkami in družimi rečmi v
družbah. Laibach 1850. 12 kr.

Krish mesingasti in popisovanje Palestine. 15 kr.

Lažnjivi Kljukec, kako se mu je na morju, na suhim in v vojski
godilo. 14 kr.

Oče Grof Radecki, c. k. Maršal. Z jeklorezom. Laibach 1852. 16 kr.

Podoba presvete Devize Marije. Povest. 4 kr.

Repoštev, duh v kerkonoskih gorah. Pravljica. 16 kr.

Stric Tomova koča, ali življenje zamorcov v robnih deržavah
svobodne severne Amerike. Laibach 1854. 30 kr.

Svesek zhudapolnih pravljiz. Dvoje lepih pravljiz: I. Trojno
refhenje duh, ali trije vitesi po smerti ob glavo djani.
II. Okamjenzi na Blanfkim gradu. 8 kr.

Sveta grofinja Genofeta. Mizhua in ganljiva perповest. 12 kr.

Šmida, Kr., Hirlanda bretanjska vojvodnja ali zmaga čednosti
in nedolžnosti. Po nemškim. Laibach. 14 kr.

Venček za vezilne darila, ali vošilne pesmice o godovih, novim
letu in drugih priložnostih. Brosch. 10 kr.

Vjetnik na galeji. Lepa in podučjenja polna povest s pristavkom
življenja sv. Vincenca Pavlana. 10 kr.

Zerkviza na lkali ali svesa s hudim. Pravljiza. 4 kr.